

מסורת הש"ס

(א) נצ"ח ה'י' ונחמ' סדר
(ב) נצ"ח ס"ס (ג) נצ"ח סדר
ויהא פ' י' נ' מפרש לה
שבעה דינרין דוקא וכן
לשבעה דינרין דקמחין,
(א) ס"א וכולן שמה ונדע
דגירסת מוספות דלעיל נ' ד'
ד"ה למורדת ס' לעולם
פוחת וכולן שמה נפלה לה
יירוש' ס"א (ד) לקמן ע"ה,
(ה) לקמן ס"א (ו) ס"א
ל"ג רש"י (ז) לעיל ס':
(ח) ס"א ספיר
(ט) לקמן ס"א (י) [ס"א]
(כ) פירוש מקל,

תורה אור השלם

1. ידע צדיק נפש
בדמיון ודמיון רשעים
אמר:

הגהות הב"ח

(א) ת"ח פוחתין כו' נ"ז
ותומה דהא ה"א ש"ס שני
אחת אלא כמורדת מתשמש
ובירושלמי לא קאמר אלא
למורדת ממלכה:

מוסף רש"י

אמרה להו יודע צדיק
נפש בהמתו. מה כמורדת
ונמי ביהו' נכיסים (ושלי)
י' א"ל דלמרי דלמרי
הו' ידע ד' עקובתה הו'
ואמרה ליה דל' מתנגת
ענייה ואל' דלמרי דל'
הו' ידע אלא ק"ה ק"ה
אמרה דלמרי לא מזה
למרי (נדרים י.)

תוספות ר"ד

מת' המורדת על בעלה
פוחתין לה מכתובתה ו'
דינרין בשבת ר"י אומר
שבעה טרפעיקין ועד
כמה הוא פוחת והולך
עד כנגד כתובתה ר"י
אומר לעולם הוא פוחת
והולך שמה תפול לה
יירוש' מקום אחר ויחזור
יגבה ממנה. וכן המורד
על אשתו מוסיפין לה
על כתובתה ג' דינרין
שבת ר"י אומר שלשה
בטרפעיקין פ' המורדת על
בעלה מתשמש שאינה
רוצה להוקף לו קנסיה
חכמים לפחות מכתובתה
ו' דינרין בשבת ומורית
הבעל שאפי' אם תתבע
אחר מיכן לעמוד בשלום
[עמוד] אלו ו' דינרין
ג' דינרין הבעל בכל שבת
ושבת ופוחת מכתובתה
ואם כך הבעל נתן לה
ג' דינרין ימי מרדה ונתן
לה כל כתובתה חוץ מפתת
זה שאינה מפרסת במרדה
אלא ו' דינרין בשבת וחו'
לא וכגון שאינה תובעת
גירושין אלא שכתובתה
לצער דקאמרינן לקמן
אבל אם תובעת גירושין
נתן לה ג' ומפרסת ו'
כתובתה מיד והוא שיתור
בה ויודיעה כי תפסיד כל
כתובתה מפני שרובעת ג'ט

קא מדברת. את מתנהגת: **שינכחא.** השכינות: עלי ושלכם שלה
הוא. תורה שלמדתי אני ושלמדתם אתם על ידה הוא: **שקל מנא.**
כלי זין כאלו בל להלחם: **איעורו.** בזהוה מריצה: **לא מר איפסיק**
ולא מר איפסיק. לא אכלו סעודת יום הכפורים שמפסיקין בה אכילה
להתענות. סעודה אחרונה של ערב ט'
באכ ויהי"כ קרי סעודה המפסקת
שמפסיקין בה צמ' תענית (דף ל.):
מתני' המורדת על בעלה. צמ'
מפרש ממנאי: **טרפעיקין.** צגמראט'
מפרש: **עד כדי כחוצה.** ואחר כך
נותן לה ג' ויזלח בל כחוצה אכל
אילו משהה לפסוק על הנכסים שנפלו
לה מצית אציה ולהפסיקה ממנה:
שלשה דינרין. צגמראט' מפרש מאי
שנא הוא מינה ידיה: **גמ' באומר**
איני ו'. דהיינו תחת מללכה: **ואמרי**
רבי יואל. ומתניתין מוסיפין תנן ואילו
מוציא לאלתר: **ולאו אימלוכי ביה**
צני. שמה יחזור צו ובתוך זמן שאנו
נמליכין צו ומחזיקין עליו שיחזור צו
מוסיפין על כתובתה: **אחס.** ל' כולן
שום כמורדת מרד ואפילו שהיא נדה
או חולה היא מורדת: **ארוסה.**
שאלמה לא אנשא: **ה"ג בשלמא למ"ד**
מתשמיש שפיר אלא למ"ד משום מללכה
חולה צמ מללכה היא. בשלמא למ"ד
מתשמיש שפיר ואי משום נדה דלאו צמ
תשמיש היא אינו דומה מי שיש לו פת
בסלו כו' דלקמן אלא למנא דלמרי כו':
אלא

שמע אבוהי שקל מנא ונפק לאפיה אמר ליה **ו'ונתך** נזכרת איכא דאמרי אמר
ליה **יונתך** נזכרת איטרוד לא מר איפסיק ולא מר איפסיק: **מתני' המורדת**
על בעלה פוחתין לה מכתובתה **שבעה דינרין** בשבת ר' יהודה אומר שבעה
טרפעיקין עד מתי הוא פוחת עד כנגד כתובתה ר' יוסי אומר לעולם הוא פוחת
והולך עד שאם תפול לה יירוש' ממקום אחר גובה הימנה וכן המורד על
אשתו **מוסיפין** על כתובתה שלשה דינרין בשבת ר' יהודה אומר שלשה
טרפעיקין: **גמ' מורדת** ממאי רב הונא אמר **מתשמיש המטה** ר' יוסי ברבי
חנינא אמר ממלאכה תנן וכן המורד על אשתו בשלמא למ"ד מתשמיש לחיי
אלא למאן דאמר ממלאכה מי משועבד לה אין באומר איני ו' ואיני מפרנס
והאמר רב האומר איני ו' ואיני מפרנס יוציא ויתן כתובה ולא לאמלוכי ביה
בעי: **מתני' א' אחת** לי ארוסה ונשואה ואפ' נדה ואפילו חולה ואפ' שומרת
יבם **(בשלמא למאן דאמר ממלאכה שפיר אלא למאן דאמר מתשמיש נדה**
בת תשמיש היא אמר לך אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו
איכא דאמרי) בשלמא למאן דאמר מתשמיש **היינו דקתני חולה**

אמרה איני נזונת ואיני עושה לא מפקעת עצמה אלא מעשיית אמר שהוא עיקר מעשה ידיה אכל שאר מלאכות כגון טוחנת ואופה כו' עבדא
הו"מ שפיר קצר כרז הונא וכן משמע קצת דקרי לעיל (דף נט.) מעשה ידיה מידי דקייץ ובשאר מלאכות כגון טוחנת ואופה לא שייך
קילותא אכל אין נראה אלא כי אמרה איני נזונת ואיני עושה פטורה מכל ו' מלאכות וכי עבדא שאר מלאכות פוחתין לה מעשיית צמ'
דמתנן צמ'מתניתין (לקמן סד.) ואם היתה מינקת פוחתין לה ממעשה ידיה ונראה דהוא הדין טוחנת ואופה והא דנקט מינקת משום דלאיירי
בנשורה אותה על ידי שלש דאניה יכולה לעשות לו מלאכה אחרת כיון דאניה עמו צבית ומיהו י' לרחות דאיכא למימר דדיוקא נקט
מינקת ומשום דטורח ממעט חלץ פוחתין לה ממעשה ידיה אכל מכל מקום נראה דכי אמרה איני נזונת ואיני עושה דפטורה מכל המלאכות
שחם תעשה לו מלאכות אחרות אס' כן לעולם לא תעשה לעצמה וצמאי תהא נזונת ואם תאמר מורדת ממלאכה אמאי פוחתין לה מכתובתה
לינקוט **פ'אמר** ולימיר דהא יוכל לכופה למעשה ידיה לרש לקי' וי"ל כיון דאניה רוצה לעשות אלא ע"י כפיהה חשיבא מורדת ופוחתין לה
אס' דר עס נחש ככפיהה אחת: **באומר איני ו' ואיני מפרנס.** מכלן מוכיח רצונו אליהו שחייב אדם להשכיר עצמו ללמוד תינותא דא'
לעשות מלאכה אחרת כדי לזון את אשתו דאס' לא כן מה ענין זה אלא מורד ממלאכה ומיהו צקונטרס פירש משום דזון ומפרנס הוא כנגד
מלאכה של אשה ועוד הציא ראייה מדמתניין ככתובתה ואלא אפלת כו' ומיהו גס זה י' לרחות כמו שמפרש ר"ח דאפלת היינו עבדות הקרקע
פירוש אחריו ואנכש ואעורר את השדה ואנכש מונוות לצית אכל להשכיר עצמו אינו חייב: **והאמר רב האומר איני ו' ואיני מפרנס**
יוציא ויתן כתובה. משמואל דפליג עליה דר' צסוף המדיר (לקמן דף עז.) דקאמר עד שכופין אותו להוציא יכופו לו לזון לא מצי למפרך דלדידיה
אמי שפיר דלע"פ שכופין אותו על כרחו לזונה מכל מקום מוסיפין כיון דאילו רוצה לזונה אלא על ידי כפיה דאין אדם דר עס
נחש ככפיהה אחת אכל לר' צסוף איתו גרשה מיד מה שייך תוספת ואם תאמר למנא דלמרי מתשמיש נמי תקשי דעל כרחין
מורד מתשמיש נמי כופין להוציא דאילו לעולם יוספו על כתובתה ותמענן כל ימיה ויש לומר דהוה מצי למימר ולעעמין:

אף על פי פרק חמישי כתובות

סג.

אדעתא דגברא רבה מי נדרת. וא"ת והלא אסור לפתוח בנולד
דאמרינן צנדרים צפ' ר' אליעזר (דף סד.) כיצד אמר
קונס שאיני נהנה לפלוני ונעשה סופר כו' וי"ל דהכא לא חשיב נולד
כיון שהלך לצי ר' דרך הוא צוהלך ללמוד שנעשה אדם גדול אי נמי
כגון דתלה נדרו בצדכר שפירש בשעה
שנדר על דעת אס' לא יעשה סופר
צבעין זה לא הוה נולד דמתנן צפרק
רבי אליעזר (שם דף סה.) קונס שאיני
נושא את פלונית שאציה רע אמרו לו
מת או עשה תשובה כו' ופרין צגמ'
מת נולד הוא וה"ה עשה תשובה ומשני
אמר ר' הונא נעשה כתולה נדרו
צדכר ורבי יוחנן דמשני התם צבעין
אחר לאו משום דפליג אמתולה נדרו
צדכר אלא דלא חשיב ליה כתולה
נדרו צדכר: **ברתיה דר' עקיבא**
עבדא ליה לבן עזאי הב'. וא"ת והא
צפ' קמא דסוטה (דף ד'): פריך והא
איכא צן עזאי דלא נסיב ולהווא
לישנא דמשני נסיב ופירש אמי שפיר
ויש לומר דלע"ג דקאמר הלא דעבדא
הכי צן עזאי מ"מ לא נשאה אלא
צאירוסין: **פוחתין לה ו' דינרין.**
צירושלמי מפרש כנגד שבע מלאכות
שהאשה עושה לצעלה וגבי המורד
דמוסיפין שלשה דינרין מפרש כנגד
שארש כסותה ועונתה והס"ס שלנו
(א) אין סובר כן דהא צני צגמרא
מה צין מורד למורדת ומפרש טעמא
אחריתא: **ר' הונא** אמר מתשמיש.

אכל ממלאכה לא הוה מורדת דר'צ
הונא לטעמיה דלמרי לעיל (דף נח.)
יכולה אשה שתאמר לצעלה איני
נזונת ואיני עושה ור' יוסי צר חנינא
קצר כר"ל וליכא למימר דקסדר כר'צ
הונא דלמרי שזכרה אשה שתאמר
לצעלה כו' ומורדת ממלאכה היינו
מזיגת הכוס והכעס המטה והרחקת
פניו ורגליו דמסתברא דחייבת
אפילו אמרה איני נזונת ואיני עושה
מידי דהוה איושצת צקמדרא דחייבת
צזן דאין נראה שתהא מורדת אלא
מהמלאכות המפורשות צמ'תני ועוד
מדקאמר צצמון חולה צמ מלאכה
היא ואותן מלאכות אפילו חולה יכולה
לעשות דאניה חולה כל כך כיון שיכולה
לצבול תשמיש ואי הוה אמרינן דכי

אמרה איני נזונת ואיני עושה לא מפקעת עצמה אלא מעשיית אמר שהוא עיקר מעשה ידיה אכל שאר מלאכות כגון טוחנת ואופה כו' עבדא
הו"מ שפיר קצר כרז הונא וכן משמע קצת דקרי לעיל (דף נט.) מעשה ידיה מידי דקייץ ובשאר מלאכות כגון טוחנת ואופה לא שייך
קילותא אכל אין נראה אלא כי אמרה איני נזונת ואיני עושה פטורה מכל ו' מלאכות וכי עבדא שאר מלאכות פוחתין לה מעשיית צמ'
דמתנן צמ'מתניתין (לקמן סד.) ואם היתה מינקת פוחתין לה ממעשה ידיה ונראה דהוא הדין טוחנת ואופה והא דנקט מינקת משום דלאיירי
בנשורה אותה על ידי שלש דאניה יכולה לעשות לו מלאכה אחרת כיון דאניה עמו צבית ומיהו י' לרחות דאיכא למימר דדיוקא נקט
מינקת ומשום דטורח ממעט חלץ פוחתין לה ממעשה ידיה אכל מכל מקום נראה דכי אמרה איני נזונת ואיני עושה דפטורה מכל המלאכות
שחם תעשה לו מלאכות אחרות אס' כן לעולם לא תעשה לעצמה וצמאי תהא נזונת ואם תאמר מורדת ממלאכה אמאי פוחתין לה מכתובתה
לינקוט **פ'אמר** ולימיר דהא יוכל לכופה למעשה ידיה לרש לקי' וי"ל כיון דאניה רוצה לעשות אלא ע"י כפיהה חשיבא מורדת ופוחתין לה
אס' דר עס נחש ככפיהה אחת: **באומר איני ו' ואיני מפרנס.** מכלן מוכיח רצונו אליהו שחייב אדם להשכיר עצמו ללמוד תינותא דא'
לעשות מלאכה אחרת כדי לזון את אשתו דאס' לא כן מה ענין זה אלא מורד ממלאכה ומיהו צקונטרס פירש משום דזון ומפרנס הוא כנגד
מלאכה של אשה ועוד הציא ראייה מדמתניין ככתובתה ואלא אפלת כו' ומיהו גס זה י' לרחות כמו שמפרש ר"ח דאפלת היינו עבדות הקרקע
פירוש אחריו ואנכש ואעורר את השדה ואנכש מונוות לצית אכל להשכיר עצמו אינו חייב: **והאמר רב האומר איני ו' ואיני מפרנס**
יוציא ויתן כתובה. משמואל דפליג עליה דר' צסוף המדיר (לקמן דף עז.) דקאמר עד שכופין אותו להוציא יכופו לו לזון לא מצי למפרך דלדידיה
אמי שפיר דלע"פ שכופין אותו על כרחו לזונה מכל מקום מוסיפין כיון דאילו רוצה לזונה אלא על ידי כפיה דאין אדם דר עס
נחש ככפיהה אחת אכל לר' צסוף איתו גרשה מיד מה שייך תוספת ואם תאמר למנא דלמרי מתשמיש נמי תקשי דעל כרחין
מורד מתשמיש נמי כופין להוציא דאילו לעולם יוספו על כתובתה ותמענן כל ימיה ויש לומר דהוה מצי למימר ולעעמין:

עין משפט נר מצוה

צו א ב מיי פ"ד מהל'
אישות הלכה טו סג
לאוין פל טו"ע אה"ע
סומן טו ספיק א':
צוה ג מיי טס הלכה י'
טור ש"ע טס ספיק ב':
צוה ד מיי וסג טס
ומיי פ"ב מהל'
יטס ותלה הלכה י' סג
עשין נא טו"ע טס וסי'
קסע ספיק א':

תוספות ר"ד (המשך)

אם חזרה בה הרי טוב ואם
לא נותן לה גיטא ומפסדת
כל כתובתה אלא מתני'
מירי כגון דלא תבעה גט
אלא מכותת לצערו מפני
כעסותה עליו. עד כמה
פוחת וכו' פ"י כתובתה
יקרא מור' ותוס' (קורא)
כל נכסי נדונייתה שפחתו
וכלו או אבדו אבל אותן
שחן בעין מיבעי לן לקמן
אם הפסידה במורדה ואם
לא ודוקא כנגד כתובתה
פוחת והולך אבל כנגד
ג'מ' שלה לא שאינה
מפסדת ג'מ' שלה במרדה
כ"א מ"ש בשטר כתובתה
ואחרי שכלתה כל כתובתה
אם רוצה פוטרה בגט
ואם לאו אינו פוטרה
אלא מעגבה לעולם שאין
היא חתונה אלא לרצונו
ואם תתבע להשלים עמו
כבר הפסידה כל כתובתה
אלא כותב לה כאדם
גורשאת את הבעולה וכו'
הדיווחה הבעל למרדה
אלא כותב לה כאדם
גורשאת את הבעולה וכו'
שבת והטעם נותן לה:
ר"י אומר לעולם וכו' פ'
לא מביצי ג'מ' שיש לה
שהיא מפסדת אם שהתה
במרדה אלא אפילו מה
שחידרן לפיול לה תפסיד
הלכך מוין לה בכל שבת
ו' דינרין אלא תפול לה
ירוש' מקום אחר יגבה
מהן הבעל וכן המורד על
אשתו מעגבה מתשמיש
ואינו פוטרה בגט שאם
היה רוצה לפוטרה בגט
היה מגרשה ונותן לה
כל כתובתה אלא שמעגבה
מחמת שהוא כעוס עליה
מוסיפין על כל כתובתה ג'
דינרין בכל שבת והאשה
מורחת אותן שאפילו לא
יתרצה להשלים עמה אלא
הדינרין הרויחה וניזונת
ממעשה ידיה ואי לא
ספקא שקלה מבעלה ואי
קשה אמאי גבי נדר לא
היבין ליה אלא שבת
אחד ואם שהה יותר
יוציא ויתן כתובה והכא

המשיגין ליה משום דהתם
נדר וא"א בפיוס אבל
הכא בלא נדר דלמא
מפסיד אבד דאי אי אמרה
אשה לא מינא לשהויי